

Sygn. akt III AUa 51/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Ewelina Kocurek - Grabowska
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSO del. Mariola Łącka (spr.)
Protokolant	Beata Kłosek

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2015r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. B. (M. B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 30 października 2014r. sygn. akt X U 1767/14

oddala apelację.

/-/SSA Marek Żurecki /-/SSA Ewelina Kocurek-Grabowska /-/SSO del. Mariola Łącka

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 51/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 czerwca 2014r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił ubezpieczonemu M. B. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1988r. do 31 grudnia 1997r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi 141.76%.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił łącznie 19 lat, 9 miesięcy i 23 dni, tj. 237 miesięcy okresów składkowych oraz 1 rok,

9 miesięcy i 6 dni, tj. 21 miesięcy okresów nieskładkowych. Organ rentowy do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu: od 2 maja 1986r. do 31 grudnia 1987r. - pracy w (...) w Z., z powodu braku dokumentacji potwierdzającej ilość przepracowanych dni, jako członek spółdzielni.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od w/w decyzji, domagając się jej zmiany i zaliczenia do stażu pracy warunkującego wzrost wartości kapitału początkowego zatrudnienia w spornym okresie w (...) w Z., kiedy to wykonywał pracę w ramach stosunku członkostwa. Podniósł nadto, iż pozostała część okresu zatrudnienia w (...), tj. okresu od 1 października 1988r. do 20 listopada 1992r. została przez organ rentowy uwzględniona przy ustalaniu wysokości świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji, wnosząc o oddalenie odwołania. W ocenie organu rentowego, w okresie od 2 maja 1986r. do 31 grudnia 1987r. ubezpieczony nie był pracownikiem, nie przedłożył również wymaganego wykazu przepracowanych dni w tym okresie, zatem nie można tego okresu doliczyć do stażu pracy - okresów składkowych, od których uzależniona jest wysokość kapitału początkowego. Wskazał ponadto, iż przy ustalaniu kapitału początkowego okresy pracy w (...) przed 15 listopada 1991r. należy ustalać przy zastosowaniu art. 4 dekretu z dnia 4 marca 1976r.

o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, tj. poprzez wykazanie, czy w okresie pracy w spółdzielni zainteresowany był pracownikiem najemnym oraz poprzez wykazanie ilości przepracowanych dniówek obrachunkowych.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 30 października 2014r. zmienił zaskarżoną decyzję i zaliczył odwołującemu do wartości kapitału początkowego okres od 2 maja 1986r. do 31 grudnia 1987r.

Sąd ustalił, że ubezpieczony M. B. (ur. (...)), od 2 maja 1986r. do 20 listopada 1992r. był pracownikiem Spółdzielni w Z.. Został zatrudniony w tej spółdzielni w charakterze pracownika fizycznego w zakładzie remontowo-budowlanym. Spółdzielnia zajmowała się produkcją trzody chlewnej oraz uprawą rolną. Zakład remontowo-budowlany stanowił zaplecze dla tej spółdzielni (budowano silosy, wiaty, chlewnie, magazyny).

Uchwałą walnego zgromadzenia ubezpieczony został przyjęty na członka spółdzielni 7 czerwca 1986r. Charakter pracy ubezpieczonego przez cały okres zatrudnienia w spółdzielni nie uległ zmianie. Do pracy przychodził codziennie i pracował 8 godzin, a w soboty 6 godzin.

Z zachowanej w archiwum dokumentacji dotyczącej pracy ubezpieczonego w rolniczej spółdzielni wynika, iż ubezpieczony pracował miesięcznie od 1988r. po 23, 21 i 22 dniówki.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. i 227 k.p.c. oddalił wnioski dowodowe ubezpieczonego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków uznając, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest w pełni wystarczający i kompletny do wydania rozstrzygnięcia w sprawie.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny, Sąd I instancji uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne. Wskazał, że zgodnie z art. 174 ust. 1, 2 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153. poz. 1227 ze zm. zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach z FUS), kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53,

z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy (tj. przed dniem 1 stycznia 1999r.):

1. okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12

w wymiarze nie większym, niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia, a stosownie do art. 6 ust. 2 pkt 12, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w Centralnym Związku (...), w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,
- b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu w okresie, którego dotyczy spór - odnieść należy do art. 1 w związku z art. 2 pkt 3 oraz art. 4 dekretu

z 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 1983r.,

Nr 27, poz. 135 ze zm.), wymieniającego jako podmioty ubezpieczenia społecznego członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w Centralnym Związku (...), wykonujących pracę w tych spółdzielniach, członków spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych

w Krajowym Związku (...), którzy wykonują pracę w zespołowych gospodarstwach rolnych tych spółdzielni i pozostałe osoby, wykonujące pracę w spółdzielniach i wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

O podleganiu ubezpieczeniu, w myśl powołanych przepisów dekretu, decydował wymiar świadczonej pracy, o czym świadczy art. 4 w/w dekretu, zgodnie

z którym, przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni, wymaganego do uzyskania świadczeń, za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, za miesiąc 20 dni pracy i za rok pracy - rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni

co najmniej 240 dni lub odpowiednio 18 dni w miesiącu i 220 dni w roku,

gdy użytkował działkę przyzagrodową lub dostarczał spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, poza członkostwem w spółdzielni.

Sąd I instancji przytoczył pogląd Sądu Najwyższego, że w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej, istotne dla zaliczenia roku pracy

do okresu składkowego jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 maja 1979r., II UR 7/79, Nowe Prawo 1981 nr 6 s. 87

i z 12 maja 1999r., II UKN 624/98, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 556 oraz z 1 września 2010r., II UK 80/10, niepublikowany).

Wskazał jednocześnie, że w zakresie ustalania faktu przepracowania wymaganej liczby dniówek obrachunkowych, nie istnieją w postępowaniu sądowym żadne ograniczenia dowodowe (por. wyrok SN z 24 maja 2012r., II UK 255/11, LEX nr 1227191).

W ocenie Sądu Okręgowego, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony w spornym okresie od 2 maja 1986r. do 31 grudnia 1987r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie, świadczył pracę w (...) w Z., co oznacza, że okres ten w całości należało zaliczyć ubezpieczonemu do wartości kapitału początkowego.

Z tych względów, Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy.

Zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 4 dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983r. Nr 27 poz. 135 ze zm.) w zw. z art. 174 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, względnie, z ostrożności procesowej, o uchylenie wyroku i przekazanie Sadowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Zdaniem wnoszącego apelację, Sąd dysponował tym samym materiałem dowodowym, co wydający decyzję organ rentowy w zakresie spornego okresu, tj. świadectwem pracy wystawionym przez (...) w Z. z dnia 20 listopada 1992r. oraz kserokopią dokumentacji płacowej, obejmującej lata 1988-2001, kartą zasiłkową (k. 18), umową o warunki pracy i płacy członka spółdzielni, deklaracją członkowską.

Przedłożona dokumentacja nie zawiera danych dotyczących wypracowanych dniówek obrachunkowych przed dniem 1 stycznia 1988r.

W ocenie apelującego, Sąd Okręgowy w sposób nieuprawniony wywiódł wniosek, że „przeprowadzone postępowanie dowodowe” wykazało, że w okresie od 2 maja 1986r. do 31 grudnia 1987r. M. B. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie, świadczył pracę jako członek spółdzielni w (...) w Z., spełniając tym samym wymogi przewidziane w art. 4 w/w dekretu, skoro nie przeprowadził w sprawie żadnego dodatkowego postępowania dowodowego (przy okazji oddalił wniosek dowodowy odwołującego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków).

Zebrane w sprawie dowody na okoliczność pracy ubezpieczonego, jako członka (...), nie zawierają jakichkolwiek informacji na temat przepracowanych dniówek obrachunkowych w (...) w Z., tak więc, stwierdzić należy, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie uzasadniał takiego rozstrzygnięcia sprawy, skoro Sąd Okręgowy nie przeprowadził innych dowodów, bo dowodu z zeznań świadków nie dopuścił.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając apelację, uzupełnił postępowanie dowodowe i przeprowadził dowód z zeznań świadka R. T., na okoliczność przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Z. od maja 1986r. do grudnia 1987r. i ustalił, że M. B. w spornym okresie, czyli przez cały okres zatrudnienia w (...) w Z., wykonywał tego samego rodzaju pracę i także przez co najmniej 8 godzin od poniedziałku do piątku oraz przez 6 godzin w pracujące soboty.

Pracownicy zakładu remontowo-budowlanego spółdzielni wykonywali prace remontowo-budowlane na potrzeby spółdzielni oraz u innych podmiotów, gdyż spółdzielnia świadczyła tego rodzaju usługi.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Skarżący w zarzutach apelacji wskazuje na naruszenie przepisów prawa materialnego, ale z jej uzasadnienia nie wynika, by wskazano, że Sąd I instancji nie zastosował lub dokonał błędnej wykładni przepisów art. 4 dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983r. Nr 27 poz. 135 ze zm.) w zw. z art. 174 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013r. poz. 1440 ze zm.).

Apelujący w uzasadnieniu apelacji wskazał natomiast, że postępowanie dowodowe, przeprowadzone przed Sądem I instancji, nie dało podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony przepracował w spornym okresie wymaganą ilość dniówek obrachunkowych.

Uszło uwadze skarżącego, że Sąd Okręgowy przesłuchał na tę okoliczność ubezpieczonego, choć w pisemnym uzasadnieniu wyroku na te zeznania się nie powołał.

Z okoliczności sprawy wynika, że (...)

w Z. nie istnieje, a w archiwum, do którego przekazano jej dokumentację, zachowana dokumentacja płacowa obejmuje lata 1988-2001.

Zasadnie więc w tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że w zakresie ustalenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej przed dniem 1 stycznia 1999r. na podstawie dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983r. Nr 27 poz. 135 ze zm.), nie istnieją żadne ograniczenia dowodowe w postępowaniu przed Sądem.

Z powołanego przez Sąd I instancji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2015r., II UK 255/11, wynika, że dowód w postaci wykazu dniówek obrachunkowych może być zastąpiony dowodem z zeznań świadków, w przypadku niemożności przedstawienia dokumentacji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zeznania świadka R. T., współpracownika ubezpieczonego w spornym okresie, są w pełni miarodajnym dowodem, że ubezpieczony w okresie od 2 maja 1986r. do 31 grudnia 1987r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy po 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku oraz po 6 godzin w pracujące soboty, świadczył pracę w zakładzie remontowo-budowlanym (...) w Z..

Zeznania świadka są spójne i logiczne, potwierdzają zeznania ubezpieczonego.

Ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia w spółdzielni, wykonywał tego samego rodzaju prace remontowo-budowlane w tym samym wymiarze i nie ma zatem podstaw by przyjąć, że w okresie, za który nie zachowała się dokumentacja, przepracował mniej dniówek obrachunkowych, niż po 1 stycznia 1988r., kiedy każdego miesiąca było ich ponad 20.

Zatem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo na podstawie art. 174 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r.

poz. 748 j.t.) w zw. z art. 4 dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983r. Nr 27 poz. 135 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1998r., uznał, że sporny między stronami okres podlega zaliczeniu na wysokość kapitału początkowego.

Dlatego też, apelacja organu rentowego na podstawie art. 385 k.p.c., jako niezasadna, podlegała oddaleniu.

/-/SSA Marek Żurecki /-/SSA Ewelina Kocurek-Grabowska /-/SSO del. Mariola Łącka

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR